

ГЕНДЕР. ЕКОЛОГІЯ. ЗДОРОВ'Я

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Харків, 18–19 квітня 2019 року)

служби закладів середньої та вищої освіти, викладачів вищої школи, які опікуються підготовкою майбутніх соціальних працівників. До викладання залучені висококваліфіковані фахівці: експерти з гендерних питань, тренерки Центру гендерної культури, досвідчені викладачі кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Харківської гуманітарно-педагогічної академії, доктори та кандидати наук.

До складу слухачів пілотного курсу увійшли представники адміністрації та співробітники центру «Компас» Харківського благодійного фонду «Благо», районних відділів соціальної допомоги м. Харкова, відновлювано-реабілітаційних центрів для алко- і наркозалежних, благодійного фонду «Матері проти наркотиків» та ін.

У квітні 2019 р. Центрі гендерної культури стартує шоста сесія регіонального проекту «Гендерний відкритий університет: гендерна грамотність і культура студентської молоді». Навчання орієнтоване на активну студентську молодь, зацікавлену в здобутті знань про новий розподіл гендерних ролей в сучасному житті, можливості та виклики, що постають перед жінками та чоловіками в суспільстві рівних можливостей. Отримані під час навчання практичні вміння дозволять кваліфіковано впливати на систему гендерних відносин в особистому житті та в професійній діяльності (незалежно від її напрямку). Заняття в неформальній атмосфері проводитимуть експерти та експертки з питань гендерної рівності та недискримінації, соціального виховання, безпеки життєдіяльності, сексуальної просвіти молоді.

Проект забезпечить налагодження системної роботи в сфері неформальної гендерної освіти, в основі якої лежить ідея Lifelong Learning – освіта протягом усього життя, що є особливо актуальним для сучасної молоді.

Алексєєнко А.П.

Харківський національний медичний університет

ДУХОВНА ЖІНОЧА КРАСА В ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО

*«Я не люблю феміністок. Жінки, налаштовані
супроти чоловічої статі, це неприродно»*

Ліна Костенко «Записки українського самашедшого»

В сьогоденнішньому науковому дискурсі багато уваги приділяється проблемі фемінізму, гендеру, гендерної рівності тощо. Теоретичні роздуми можна сприймати в такому вигляді як вони пропонуються: або відкидати і висловлювати свою думку, або шукати і знаходити якийсь компроміс в пошуках відповідей на подібні питання. Про це пишуть не тільки теоретики, а й поети. В цьому дискурсі особливе місце займає поезія Ліни Костенко, яка в своїх поетичних роздумах велике значення надає Жінці, розкриваючи її велич, святість і духовну красу, ті традиції, які постійно відтворювались в історії українського народу. Гідність жінки найбільш виразно висвітлювалася в її здатності бути берегинею домашнього вогнища. Втілювалася ця здатність у таких духовних якостях, як обов'язок, відповідальність, прагнення до морального зростання, безкорислива любов, самовіддане служіння своїй родині, чоловікові, дітям. В ім'я цього жінки йшли на загибель із чоловіками, вирушали на заслання, виконуючи свій людський і моральний обов'язок. На це постійно звертала свою увагу Ліна Костенко, висвітлюючи духовні екзистенціали жінки.

«...Ліна Костенко не лише не є феміністкою, а навпаки: вона, жінка, що її обставини змушують бути сильною... Вона мріє про лицарське покоління, про п'єдестал, на якому мусить стояти жінка...» [1, с. 182].

*В моїх садах мелодії Провансу,
І жінка, жінка, жінка всіх віків! –
За неї лицар гинув без авансу,
вона чекала цокоту підків.
В монастирях, фортецях і столицях,
З глухих палаців, схожих на тюрму,
Якщо він лицар, –
О, якщо він лицар! –
Вона троянду кидала йому.*

Поетеса прагне відтворити у своїх віршах природню жіночу красу, яку не можна порушувати, адже вона має божественне походження, втілює в собі життєве саяво, надихає світ особливими чарами і втаємничністю. Кожного разу вона відкривається по-іншому, що залежить від стану її душі, від переживань, які тривожать душу і серце:

*А жінка буває на осінь так схожа:
То тиха й привітна, а то й непогожа.
То скропить сльозою, то сонцем засвітить.
То прагне зими, то вертається в літо.
А жінка, як осінь, плодами багата
На ніжність, добро, материнство і святість.
Як вересень тихий, зігріє душею,
Не страшно морозу чекати із нею.*

Не варто чекати від неї застиглого стану. Вона постійно переймається своїми проблемами: переживаннями за дітей і чоловіка, майбутніми сподіваннями, тугою за тими мріями, які не здійснилися. Але навіть це не дає їй можливості опускати руки, махнути рукою на своє життя, бідкатись тільки сьогоднішніми проблемами, шукати відповіді на запитання життя і не знаходити їх. Вона здатна все подолати і відчувати себе щасливою, не зважаючи на всілякі негаразди. В цьому її велич, мужність і краса:

*А осінь в природі – це завжди, як диво,
Так само і жінка: буває вродлива.
Буває примхлива, буває зрадлива...
Нехай тільки кожна з них буде щаслива.*

Ліна Костенко не відділяє жінку від кохання, бо це споріднені душі: вони разом народжуються, разом живуть і разом вмирають. Жінка завжди прагне кохати і бути коханою, навіть якщо кохання призводить до страждань, а, іноді, буває без відповіді. Але саме кохання надає жінці особливої краси, божественного саява, сили, яку вона здатна пронести через все життя:

*Я дуже тяжко Вами відболіла.
Це все було, як марення, як сон.
Любов підкралась тихо, як Даліла,
А розум спав, довірливий Самсон...
Ця казка днів, – вона була недовгою.
Цей світлий сон, – пішов без вороття.*

*Це тихе саяво над моєю долею! –
Воно лишилось на усе життя.*

Саме жінка може подолати односторонню любов, переболіти нею, не порушувати встановлений спокій, не кидати обвинувачень у бік того, хто не зрозумів її і не відповів на кохання. Такі почуття може винести тільки сильна натура, прощаючи винуватця своїх страждань:

*Спини мене отямся і отям
така любов буває раз в ніколи
вона ж промчить над зламаним життям
за нею ж будуть бігти видноколи
вона ж порве нам спокій до струни
вона ж слова поспалює вустами
спини мене спини і скамени
ще поки можу думати востаннє
ще поки можу але вже не можу
настала черга й на мою зорю
чи біля тебе душу відморожу
чи біля тебе полум'ям згорю.*

В поезії Ліни Костенко жінка представлена як сильна натура, але, водночас, їй притаманні людські слабкості, без яких вона втрачає свою неповторну красу і індивідуальність. Жінка у Ліни Костенко змальована мудрою, врівноваженою, лірично прекрасною, здатною захистити своє кохання, своїх дітей, свою батьківщину, все те, що для неї дороге і цінне. «І розумієш мужній смуток інтимної по-жіночому м'якої лірики, і проймешся терзаннямсьогоднішнього дня, і бачиш жорстоку боротьбу справжнього і потворного аж ген-ген у далеких часах, що так виразно проектується на сучасність» [1, с. 213].

Українська жінка шляхом самопожертви вистраждала такий ідеал і шлях вирішення проблем, де турбота про себе відсувається і на перше місце виступає жертвування власним «Я» заради іншого. Толерантність, шанобливе ставлення до інших людей і вміння дослухатися до їхніх думок і почуттів – оці риси головно позначилися на характеристиках «жіночої» проблеми усього історичного розвитку нації. Про це свідчать історичні хроніки, художні твори, наукові розвідки (Г. Маланюк, І. Мірчук, І. Цимбалістий, М. Шлемкевич).

Ідеальна українська жінка, чий образ упродовж століть оспівували література й народнопісенна творчість, мав чітко визначений, освячений традицією набір моральних якостей і фізичних даних. Час майже не змінив цей ідеал, він досі зберігається у пам'яті народу. Особлива духовність української жінки жива й сьогодні в історичних глибинах нашої ментальності. Саме вона приваблює поетів, серед яких особливе місце займає поезія Ліни Костенко, в якій центральне місце займає тема Жінки, її величі і святості.

*Я – жінка. Я, дійсно, слабка половина.
Нехай переможцям – лаврові вінки!
Історію творять, звичайно, мужчини,
Але лише так, як захочуть жінки.*

Використана література:

1. Павличко С. Фемінізм / С. Павличко. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 322 с.